

Māksla ir kā horizonts. Saruna ar Krišu Salmani

Mākslinieks Krišs Salmanis vispirms absolvēja Latvijas Mākslas akadēmijas Vizuālās komunikācijas nodaļu, bet pēc tam studijas turpināja Ķelnes Mediju mākslas akadēmijā. Savos 35 gados Salmanis ir piedalījies 60 grupu izstādēs dažādās pasaules valstīs, kā arī viņam ir bijušas vairākas personālizstādes. Tostarp šogad galerijā "Alma" bija skatāma izstāde "Uzticēšanās trauslums", par kuru viņš nominēts Purvīša balvai.

Vērtējot izstādi, mākslas kritiķis Jānis Borgs norāda: "Ar šo izstādi K.Salmanis apliecina sevi kā vienu no izcilākajiem latviešu konceptuālistiem. Viņš ir panācis atzīstamu domas skaidrību un izteiksmes tīrību. Uzticēšanās trausluma ideju dažādās atklāsmes izstādē tiek rādītas niansētā gammā - no vieglas ironijas līdz dzelžainai loģikai. Autora lakoniskais askētisms piešķir šai mākslinieciskajai izpausmei zināmu kamerstila monumentālismu. Iepriecina mākslinieka nopietnais briedums un prasme izvairīties no pseidofilozofiskiem vai "zinātniskiem" savu darbu "dekorējumiem". Salmanis pierāda šī mākslas virziena vitalitāti Latvijas kultūras ainavā."

"Māksliniekam izdevies "attīrīt" savu izteiksmes valodu līdz lakonisku žestu līmenim, koncentrējot minimālistiskās formas izpausmēs ārkārtīgi blīvu informācijas un emociju spektru. Izstādes "vieglais" formāts akcentē nobriedušo domas kustību, prasmi atšķirt lieko no būtiskā un spēju kondensēt trauslas sajūtas vizuālos risinājumos," piebilst žūrijas pārstāve Solvita Krese.

Pats Salmanis par savas izstādes tituldarbu "Uzticēšanās trauslums" stāsta: "Uzticēšanās ir nedrošs mehānisms - tā skan izstādes moto. Tāpēc arī tituldarbs tika iecerēts tik trausls. Teorētiski papīra lapa pie griestiem var turēties, kamēr neizslēdz ventilatoru, bet praksē tā var izkustēties dažādu, arī neidentificējamu iemeslu dēļ."

Krišs uzskata, ka māksla ir kā horizonts un, lai kas arī nebūtu sasniegts, vienmēr šķiet, ka jāapskatās arī aiz nākamā ceļa līkuma.

Ar ko jūs atšķiraties no citiem Latvijas māksliniekiem?

K.S.: Nevaru nosaukt vienu vienīgu pazīmi, kas manus darbus atšķir no citu mākslinieku darbiem. Kādreiz pat par to uztraucos. Pašam šķita, ka katrs darbs ir atšķirīgs, un kā gan lai skatītājam rodas vienots priekšstats par šādu autora darbību? Bet, iespējams, no malas skaidrāk redzams. Mākslinieks Armands Zelčs reiz rakstīja, ka es lietojot maksimālus līdzekļus minimāla rezultāta sasniegšanai. Man vēl krietni jāpacenšas, lai tā tiešām būtu, bet kā moto tas man der. Paldies!

Vai starptautiskajai nominācijai ir lielāks svars nekā vietējā mēroga?

K.S.: Vietējā mērogā - jā. Ārzemju atzinības vienmēr izklausīsies svarīgākas nekā mājās saņemtās. Tas ir dabiski un daļēji arī pamatoti. Citur vienkārši ir vairāk cilvēku - lielāks "dzīvsvars". Priecājos, ka latviešu mūziķiem uz Rīgu jābrauc viesizrādēs.

Vai, radot darbu, jūs izjūtat atbildību skatītāja priekšā?

K.S.: Strādājot atbildība ir tikai pret darbu. Vēlāk, ja šķiet, ka tas būtu jāparāda citiem, var sākt domāt par apstākļiem, kuros skatītājs to ieraudzīs.

Kas ir jūsu autoritātes mākslā?

K.S.: Manā iecienīto autoru sarakstā ir apmēram piecdesmit vārdu. Daži tur iekļuvuši viena darba dēļ, citos valdzina viņu darbība kopumā vai domāšanas veids. Tai pašā laikā nav viena meistara ar lielo "vārdu", ko kādreiz būtu atdarinājis un vēlāk vēlējies gāzt no pjedestāla. Visspēcīgāko iespaidu rada atsevišķi darbi, kas liek sūroties par to, ka pats tos neizdomāju, bet vienlaikus dod azartu uztaisīt vēl labāku darbu.

Ko jūs gribētu mākslā pateikt tādu, pēc kā varētu tai mest mieru?

K.S.: Māksla ir kā horizonts. Lai kas arī nebūtu sasniegts, vienmēr šķiet, ka jāapskatās arī aiz nākamā ceļa līkuma. Ja kādreiz zināšu atbildi uz šo jautājumu, tad tas man būs milzu pārsteigums.

Vai var būt tikai mākslā un nedarīt neko citu "iztikšanai"?

K.S.: Pat algotā darbā neiesaistītiem māksliniekiem ir jānodarbojas ar savu darbu pārdošanu vai vismaz jārūpējas, lai izdevīgi apprecētos. Ja blakusdarbs nepārvēršas par performanci, tad atbilde ir - nē.

Vai mākslai ir nacionalitāte? Ja tā - kāda ir latviešu māksla?

K.S.: Kā Drīdzis - neliels ezers, bet gana dziļš. Un ūdeņi tāpat beigās nonāk jūrā.

Vai, jūsuprāt, Latvijā māksla drīzāk notiek kā process vai arī pastāv mākslas tirgus?

K.S.: Tirgu neesmu manījis, tikai entuziasmu.